Bohdašín

Kraj: Královéhradecký
Okres: Rychnov nad Kněžnou
Správní obvod: Dobruška
GPS souřadnice: 50.338464N, 16.225048E
Nadmořská výška: 485 m n. m.
První pís. zmínka: 1354 (670 let)
Počet obyvatel: 209
PSČ: 518 01
Adresa URL: www.bohdasin.cz

Historie obce Bohdašín

Obec Bohdašín patřila kdysi k panství frymburskému. První zmínka o této historické dominantě nejbližšího okolí uvádí jako držitele jakéhosi Matouše z Frymburka neznámého rodu, jenž roku 1354 dosazoval k olešnickému kostelu nového kněze. Nelze s jistotou říci, kdy a kým byl hrad vystavěn. Avšak jeho hrubá věž a prostá složitost (schází zde palác a čelední dům) ukazují na nejstarší způsob stavění hradů (např. v Německu už před koncem 12. století). Původně asi patřil některému pánu z Náchoda, z větve bohatých a mocných Hronoviců, jimž zdejší krajina náležela. Dřívější hrad nesl pouze název Hrádek. Teprve roku 1415 uvádějí rozličné prameny, že Jan Městecký z Lichtenburka koupil tzv. Frimburk (Freidenburg) od pana Jaroslava z Riesenburku pomocí lupu, který získal přepadením opatovického kláštera. Roku 1425 jej stihla msta husitů za to, že 3.1.1424 přepadl u Skalice Žižku. Ti hrad Frymburk i Opočno po třínedělním obležení dobyli a pobořili. Po jeho smrti připadl hrad i Opočno panu Jiřímu z Dubé a Viesenburku a jeho dědicem se stal Petr Svojše z Opočna, známý a statečný obhájce Tábora proti králi Albrechtovi. V okolí Bohdašína a Bydla se okolo roku 1446 dobývala železná ruda a stavěly se hamry. Název obce je prý odvozen od pozdravu horníků, kteří zde železnou rudu těžili. „Boh-dá-šín" mělo údajně znamenat přání úspěchů v dolování rudy. První písemnou zmínku o Bohdašíně nacházíme v roce 1534, kdy Achiles Anděl z Ronovce prodal hrad Frymburk s okolními vesnicemi Janu Trčkovi z Lípy a na Lipnici za 2750 kop českých grošů. Ve smlouvě roku 1537 se uvádí, že Jan Trčka z Lípy a Zdeněk pán Vlašimský rozdělili panství frymburské tak, že nedělitelným majetkem měl zůstat hamr a veškerá železná ruda v zemi. Dále se ve smlouvě doslovně uvádí: „Item wes Bohdašín a lidé usedlí tyto: Wašejk Brož, Kalášek, Mareš a Jan Šejnoha s platy na nich, krom na Jarošovi zůstávají k tomuto dílu platu ročního peněžitého 9 grošů 2 peníze české, slepici a Hrobcovi ovsa dva a půl korce věrtel, roboty zemní 6 dní a wajec 12." Koncem 16. století ztrácí postupně Frymburk na významu. V urbáři panství opočenského se můžeme dočíst toto (r. 1598): „Zámek Frymburk prostředně vystavěný, na kterémž žádný na ten čas nebydlí, však kdyby se spravil a jej pokoji opatřili, mohl by poctivě páni na něm času marného - neb je na něm zdravé povětří - bydleti." 17. století a jeho bouřlivé události (selské povstání roku 1626 a později řádění Švédů a Sasů, kteří hrad vypálili), znamenalo jeho neodvratnou zkázu. V roce 1650 se připomíná, že Nový Hrádek tvoří společnou rychtu s vesnicemi Bohdašín, Tis, Rzy, Dlouhé. Rychtář pro naši obec byl tehdy v Novém Hrádku do roku 1750. Následky rekatolizace byly patrny citelně i v našem okolí. Dne 19.10.1651 napomínal hrabě Rudolf Colloredo svého hejtmana, aby nebyl nikdo násilím nucen k přestoupení na katolickou víru, protože v té době na 500 poddaných zběhlo do Slezska. Tehdy se také z Bohdašína vystěhovali sedláci Klamta, Doležal, Ďurvík a jiní. Roku 1721 za hraběte Jeroníma Colloredo byla na Novém Hrádku zřízena fara, k níž připadla

kolutára slavoňovská. K nové faře byla připojena i obec Bohdašín. Se Slavoňovem zůstala farnost hrádecká spojena do 30.1.1787, kdy zde byla zřízena samostatná duchovní správa. Pro zajímavost uvádíme desátek hrádeckého faráře z filiální kostelní osady slavoňovské z obce Bohdašín: 62 vajec, 25 zimní lnu, 16 koláčů, 46 liber másla a sýra. Přehorlivým ve stíhání kacířů byl p. František Matéřovský. Pod jeho výslechem se ocitl i Mikuláš Matějů, sedlák z Bohdašína (13.12.1727) za přechovávání kacířských knih. Tresty pro ty, u nichž byly takové knihy nalezeny, byly kruté - až několik měsíců obecní práce. Roku 1822 si pořídila obec zvon. Byl ulit v Hradci Králové, vážil 135 liber, stál 256 zlatých a jmenoval se Antonín. Zvonici vystavěli bratři Bělohrádkové roku 1826. Do té doby byl zvon uložen ve sroubku u Čejpů. Od roku 1829 se v obci začíná provozovat domácké ruční tkalcování. V roce 1848 bylo v Bohdašíně 61 domů a 419 obyvatel, ve Vanovce 11 a 60 obyvatel. 19. ledna r. 1908 si občané obce ustavili spořitelní a záložní spolek - kampeličku. Klidný život v obci narušila 1. světová válka. Z obce bylo povoláno 70 mužů, z nichž se jich 13 nevrátilo: Andrš Rudolf, Mádr Jaroslav, Andrš Rudolf, Martínek Jan, Linhart Josef, Kasnar Petr, Bareš Josef, Linhart Josef, Vanžura Karel, Ptáček Josef, Effenberk Stanislav, Špaček Alois, Andrč Jan. Za války přišla obec o svůj zvon, jenž byl v prosinci roku 1917 odebrán pro válečné účely. Nový byl pořízen až v roce 1921. Po válce se pomalu rozbíhal i společenský život v obci. 4. ledna 1920 byl založen čtenářsko-ochotnický spolek národní osvěty, který čítal 28 členů zakládajících a 26 přispívajících. První divadelní hra „Hrany" byla sehrána 14. března 1920. Při sčítání obyvatel v roce 1930 bylo v Bohdašíně 442 obyvatel. Z toho Vanovka 49, Bydlo 59, Bohdašín 335. V obci bylo ustaveno družstvo pro rozvod elektrické energie a 7. srpna 1937 se poprvé svítilo elektrickými světly. Velmi těžce zasáhla do života obce okupace. Povinné odvody, kontroly, rekvizice se stávaly nesnesitelnými. 31. března 1942 byl znovu odvezen zvon pro vojenské účely. Po atentátu na Heidricha německé vojsko obstoupilo celou vesnici a prohledávali dům od domu. Hledali partyzány a vysílačku, která skutečně pracovala, ale v Bohdašíně u Červeného Kostelce. Ani to však nestačilo. Totální nasazení postihlo mnohé bčany. Do říše byli posláni: Švec Josef, Macháně Josef, Vymetálek Josef, Škoda Jan, Hrudík Václav, Rudolf Josef a Švorc z Vanovky. V obci se přiživují partyzáni a ruští zajatci, kteří pracují v blízkém okolí (Žakši, nyní Polsko). Přestože se již blíží osvobození od východu, jsou z obce v prosinci 1942 mobilizováni na zákopové práce do Rakouska tito občané: Škoda Jan, Mach Josef, Štěpán Jan, Linhart Josef, Hylenka Josef a Smola Vladimír. V dubnu roku 1945 jsou odváděni ještě další muži na práci na protitankových barikádách k Novému Hrádku, Ohnišovu, Slavoňovu, Rzům a Lužanům, kde pracují pod dohledem německých vojáků. V prvních květnových dnech jsou v obci ustaveny ozbrojené hlídky, které odebírají prchajícím Němcům zbraně a střelivo. Zároveň je vytvořen i revoluční národní výbor. Ráno 10. května vítá naše obec Rudou armádu u silnic „V Hlinkách" ve směru na Dobrušku a Nové Město nad Metují.